

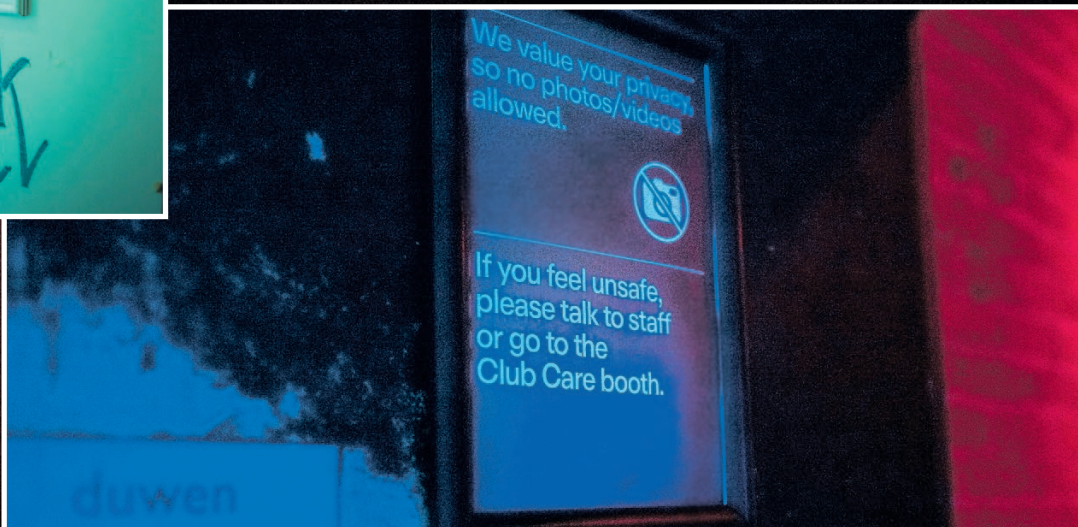

REPORTAGE AWARENESSTEAMS

Veilig uitgaan

Veilig uitgaan ('safe space') vindt zijn oorsprong in de homogemeenschap in de VS. De eerste discofeesten werden georganiseerd als een soort grote huiskamerfeesten met selectie aan de deur om ervoor te zorgen dat er geen mensen met verkeer-

de bedoelingen binnenkwamen. Dergelijke dansavonden waren bijvoorbeeld belangrijk voor zwarte en latino lhb'ters die vaak op jonge leeftijd op straat kwamen te staan omdat hun familie ze niet accepteerde.

Ik laat je er onmiddellijk uitzetten!' roept de surveillant me toe. 'Je gedrag is ontoelaatbaar, je bent agressief en je houdt je niet aan de huisregels!'

Voor ik het beseft, brengt een beveiliging me naar een aparte ruimte om me te ondervragen. Hierna sommeert hij me naar huis te gaan.

Het is donderdagavond en ik sta in het holst van de nacht met vrienden te dansen in een Amsterdamse club. We laten een pauze in om naar het toilet te gaan. De rij is lang en als ik eindelijk in een wc ben, schopt een bezoeker tegen mijn deur. Ik open die geïrriteerd; er staat een vrouw die tegen me begint te schreeuwen. Als ik haar toebijdt dat ze kalm aan moet doen, komt iemand naar ons toe. Hij blijkt een surveillant te zijn van het 'awarenessteam' van de club en zegt dat ik mee moet komen.

Als ik iets later bij de beveiliging van een misverstand spreek, blijkt dat de surveillant zich 'niet veilig genoeg' voelt om met mij in gesprek te gaan - einde oefening.

Het nachtleven is over het algemeen tolerant, een veilige plek voor mensen die elders niet altijd zichzelf kunnen zijn. Maar het kan altijd veiliger. En uitgaansgelegenheden willen daaraan werken, juist omdat ze zelf ook beseffen hoe belangrijk de functie van vrijplaats is.

Sinds de heropening van de nachtclubs na de coronapandemie zie ik vaker posters met teksten als 'no sexism, homophobia and racism' of 'no toxic masculinity'. Door een groeiend bewustzijn over grensoverschrijdend gedrag willen steeds meer organisaties uitstralen een veilige omgeving te zijn, of dat nou voor de Bühne is of niet. Bijvoorbeeld door speciaal personeel in te zetten dat toezicht houdt op de veiligheid. Zulke 'awarenessteams' zijn bedoeld als een brug tussen de bezoeker en de beveiliging. Als aanspreekpunt voor grensoverschrijdend gedrag of als helpende hand voor bezoekers die in de problemen komen door verdovende middelen. Een awarenessteam kan barrières weg nemen om vervelende zaken te melden - als je de beveiliging daarvoor te intimiderend vindt, bijvoorbeeld. Verder kan het een preventieve werking hebben, omdat bezoekers zich onder het toezicht oog van het team beter voegen naar de huisregels.

Uit hoeveel mensen zo'n team bestaat, hangt doğaans af van de grootte van een evenement. Teamleden lopen door de club en kijken goed rond - of er in een donker hoekje niet iemand ligt met wie het slecht gaat bijvoorbeeld. Meestal zijn de mensen die dit werk doen herkenbaar aan een felgekleurd T-shirt of armbandje. Bij de grotere clubs worden ze vaak betaald, kleinere organisaties zetten vooral vrijwilligers in.

Steeds vaker treft Bo Hanna 'awarenessteams' in het nachtleven die opletten **of niemand zich grensoverschrijdend gedraagt**. Hij vraagt zich af: hoe zien ze mij, een lichtgetinte, bebaarde man?

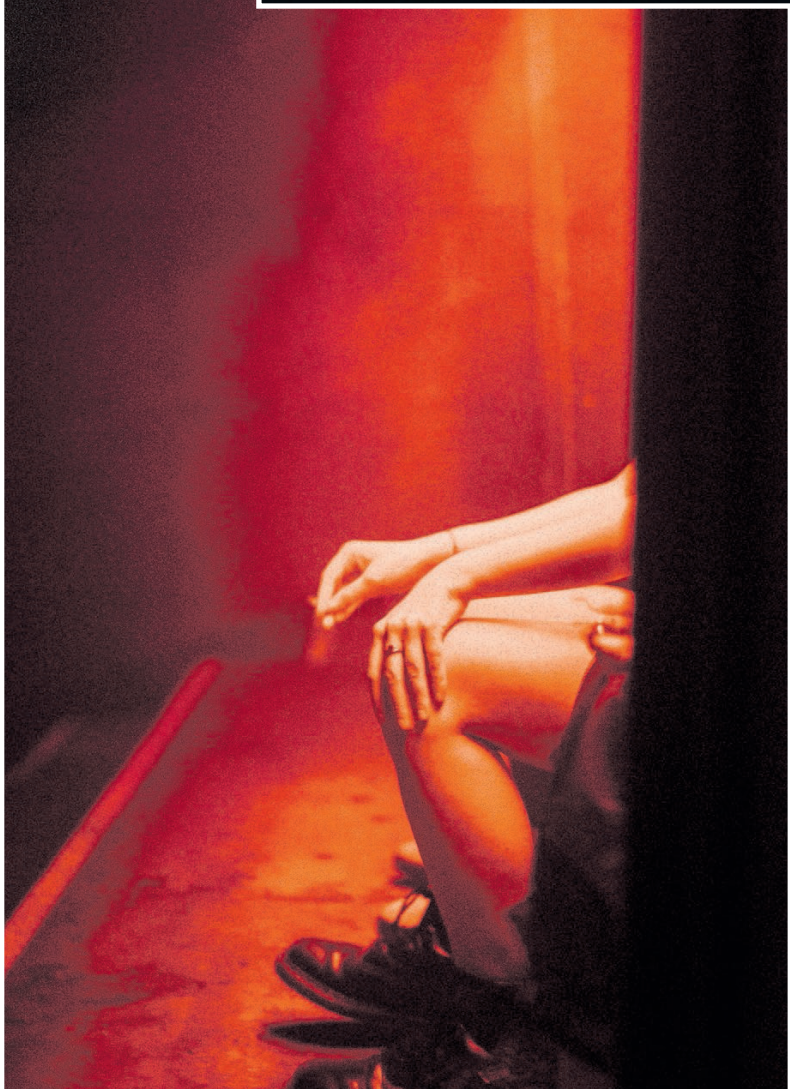
Door **Bo Hanna** Foto's **Daphne Vermeulen**

Veilige vloer

“

Een grote, stoere man hoeft helemaal geen macho te zijn

Hoeveel awarenessteams actief zijn in Nederland is niet bekend. Als ik rondvraag bij nachtclubs blijkt dat er minstens zes bestaan. Ook in België werken een aantal clubs ermee. Zo voerde de Brusselse club Fuse een 'veiligheidsteam' in na een aanrandingsschandaal dat breed werd uitgelicht in de Belgische media.

Door mijn eigen ervaring met een surveillant van een awarenessteam ben ik nieuwsgierig geworden naar hoe zo'n veiligheidsbrigade in de praktijk opereert en hoe een team wordt gevormd. Ik vraag me ook af in hoeverre een awarenessteam vrij is van vooroordelen. Hoe wordt er gekeken naar iemand als ik, een lichtgetinte, bebaarde man?

“

Ik zou zelf niet zo snel naar een club gaan waar geen awareness-team is

Kortom: doen awarenessteams wat ze beloven?

Om dit uit te zoeken ga ik op patrouille met zowel de nachtploeg van club Oost in Groningen als die van het Amsterdamse De Reünie, dat feesten in club Radion organiseert.

Programmeur Kos van Erp (26) van Oost ontvangt mij net voor aanvang van een clubnacht. In 2019 begon club Oost met 'floor angels' om een veilige omgeving te creëren op lhbti-evenementen. 'Na de pandemie hebben we besloten de floor angels bij alle evenementen in te zetten.'

Mika Schoterman (22) is ruim een half jaar vrijwilliger als floor angel bij Oost. 'Ik zou zelf niet zo snel naar een club gaan waar geen awarenessteam is', zegt hij. 'Als queer persoon heb ik behoefte aan die extra veiligheid, anders durf ik me niet te kleden zoals ik wil.'

Het dj-duo Cybersex, gevormd door Nick Edwards (27) en Stef de Haan (27), zit achter de Amsterdamse clubnacht De Reünie. Omdat clubs hun deuren moesten sluiten tijdens de lockdown en raves illegaal werden, werd uitgaan minder veilig. Edwards: 'In 2019 werden twee homoseksuele

jongens in elkaar geslagen en in het water gegooid toen ze op een rave in Amsterdam-Noord waren beland, die door verschillende groepen werd bezocht. We voelden de urgentie om iets te doen, zelfs al was dat niet toegestaan. Door middel van whatsapp-groepen nodigden wij gelijkgestemden uit voor privéfeesten - zoals op een reünie.'

De Haan: 'Toen we na de pandemie die feesten voortzetten als evenement waarvoor iedereen een kaartje kan kopen, kwamen we op het idee om een awarenessteam in te zetten om de veiligheid te waarborgen. In 2020 hadden we daar in Berlijn kennis mee gemaakt. Honderd procent veilig wordt het er niet door, want we krijgen nog altijd meldingen binnen. Van iemand die op dansvloer voor 'kankerhomo' wordt uitgemaakt bijvoorbeeld, of over ongewenste aanrakingen. Maar we kunnen wel garanderen dat het bij ons veiliger is dan op het Leidseplein.'

Hoewel het idee achter de extra surveillance bij vrijwel elke club hetzelfde is, verschilt de precieze invulling van plek tot plek. De floor angels bij Oost, allemaal vrijwilligers, draaien ieder een dienst van drie uur per

maand. In ruil voor hun inzet mogen ze altijd gratis naar binnen. Ze dragen een fluorescerend geel T-shirt met de tekst 'floor angel'. De meeste incidenten zijn met de juiste aandacht en begeleiding snel opgelost. Penibele situaties komen niet vaak voor, maar worden altijd overgedragen aan de dienstdoende nachtmanager of beveiliging(s).

'Als floor angel let ik vooral op hoe iemand reageert,' zegt Mika Schoterman. 'Ik breng bezoekers altijd op de hoogte van een melding. Meestal volgt een waarschuwing. Als iemand agressief reageert, draag ik de zaak over aan de beveiliging. Dat komt gemiddeld eens per maand voor.'

Veel bezoekers reageren enthousiast op Mika wanneer we door de zaal lopen. 'Door dit werk heb ik veel vrienden gemaakt', zegt hij. 'Bovendien word je geconfronteerd met je eigen vooroordelen; ik weet door mijn ervaring dat een grote stoere man helemaal niet macho hoeft te zijn en dat mensen

LEES VERDER OP PAG **V8**

Na het overlijden van zijn vader, gastarbeider van het eerste uur, beschouwt schrijver **Mohammed Benzakour** tweewekelijks de laatste jaren van diens leven. Als we goed multicultureel willen samenleven, hoe gaan we dan multicultureel samensterven?

Vader

Melk en honing

Paniek! Knuppelend en spuitend ging vader het bijennest te lijf.

Niet het Bijbelse Israël, maar dit frisgroene weideland gold voor vader als het ware land van melk en honing. De melk haalde hij jarenlang bij een veeboer aan de rand van Heerjansdam. Een echte boer met echte koeien. Vaak mocht ik mee. Samen liepen we het erf op met drie of vier plastic tonnen in de hand. 'Goie morgen boerman!', zwaaide vader. 'Goedemorgen ouwe reus!', riep de boer.

De boer bezat een stal met koeien waarvan de uiers gekoppeld zaten aan dikke slangen met rubberen zuignappen zodat de melk motorisch gestuurd werd naar de koelmachine met kraantje. Weldadig vond vader dat, hoe die witte romige vloeistof schuimend in z'n tonnetje spoot.

Thuis klemde moeder, zittend op de vloer, het tonnetje tussen haar benen en schudde het zaakje heen en weer. Groetsj! Groetsj! Groetsj! Hele middagen schudden en schudden, zweet parelde op haar voorhoofd. Aan het eind zag je de magie: bovenin dreef een dikke laag room en daaronder karnemelk. De boter werd gezeefd en bewaard in potten, deels gefermenteerd voor de harira. De karnemelk voor de saykook, een soort koude gerstepap.

En waar bleef de honing? Die liet lang op zich wachten. Pas toen we verhuisden (rijtjeshuis om de hoek) kwam de honing. Althans...

Op een warme lentedag ontdekte moeder een bijennest pal boven de schuurdeur. Vader wist meteen dat deze zegen was neergedaald uit de hemel: vloeibaar goud rechtstreeks in zijn tuin!

Het nestje, klein als een kindervuistje, groeide en groeide en werd allengs een strandbal. Vader had al een doos lege potjes klaarstaan. Spoedig zou hij de sappige raten uitsnijden. Toen kwam de schok: bijennest ammehoela! Een monsterlijk wespennest! Zwaar bungelend van de larveneitjes. Wespen groot als kevers vlogen in en uit, niemand durfde meer in de schuur. Vader moest ingrijpen voor er nóg meer monsters uit de eitjes kropen. Maar hoe? Doodeng, die geelzwarte mormels. Ten einde raad trok hij een dikke deken over zich heen, waar twee armen uitstaken, een met stok en een met vliegenspuit. Moeder probeerde hem nog tegen te houden, maar vader was vastbesloten om korte metten te maken met het gedrocht dat hem nu al een week de doorgang belette naar zijn fiets.

Knuppelend en spuitend ging hij het nest te lijf. Razende paniek! Een geweldige zwerm bloeddorstige beestjes scheerde om z'n hoofd. Het nest donderde naar beneden en barstte open. Een dikke, slijmerige smurrie vloeide over de grond en vader bleef als een dolle meppen en stampen met zijn reuzenschoenen tot het hele zaakje één grote stroperige gruwelbrij werd.

Dagenlang verzorgde moeder zijn bulten en zwellingen. Maar hij kon weer bij zijn fiets en op die fiets haalde hij voortaan de honing maar gewoon bij de Torro.

VERVOLG VAN PAG V7

van wie je het niet verwacht ook problematisch gedrag kunnen vertonen.'

Bij De Reünie worden bezoekers al bij de deur gewezen op de huisregels en de aanwezigheid van een awarenesssteam. Medewerkers van het team worden betaald en dragen een reflecterend armbandje. Hierdoor vallen ze iets minder op tussen het publiek; bezoekers kunnen hen contacteren via een whatsappnummer.

Kate El Bouhmi (31) is dj en producer onder de naam Special Key en al sinds het begin betrokken bij het awarenesssteam van De Reünie. 'Via WhatsApp laten we elkaar weten wat we tijdens onze ronde tegenkomen', vertelt Kate me bij de kluisjes voordat ze aan haar dienst begint. 'We stemmen zo de taken op elkaar af. Bijvoorbeeld: ik ga even iemand helpen die slecht gaat - kan iemand anders even rondlopen?'

We zijn nog geen kwartier op pad als Kate een briefje uit haar zak pakt met de tekst 'No public drug use' dat ze subtiel aan een bezoeker laat zien. 'Zo voorkom je een discussie, en de boodschap komt aan - mensen houden zich daarna vaak netjes aan de regels. Als dj begrijp ik de belevingswereld van clubbers goed. Ik zal bezoekers die samen het toilet in gaan niet aanspreken, al weet ik dat de kans groot is dat ze daar drugs zullen gebruiken. Ik heb niet gesolliciteerd voor de functie van beveiliging. Ik wil er juist voor de bezoekers zijn.'

Halverwege de nacht geeft een collega van Kate in de groepschat door dat een man dronken op de grond ligt. Haar collega herkent hem van een ander incident en zegt dat deze bezoeker er vaker zo bij ligt. Kate zegt me dat ze het belangrijk vindt om altijd het gesprek aan te gaan. 'Ik had eens een bezoeker die te veel gedronken had en vervelend werd. Door onbevooroordeeld met hem te praten kwam ik erachter dat zijn moeder pas was overleden. Het vertrouwen winnen van bezoekers is ook belangrijk. Soms moet je iemand wakker houden die te veel ghb heeft genomen - je kan dan cola of dextro geven. Als ze denken dat drugsgebruik bestraft wordt

en daardoor niet eerlijk zijn, is het moeilijker om te weten hoe je kunt helpen.'

Club Oost en De Reünie onderstrepen dat de inzet van awarenesssteams nog een zoektocht is. Het dienstdoende personeel heeft (nog) geen opleiding gevolgd en er is geen precieze handleiding voor het opzetten van een team. Vanwege de mogelijke risico's benadrukken beide clubs extra aandacht te besteden aan de (na)zorg en het welzijn van hun personeel. Vooraf is een briefing en na elk evenement volgt een evaluatie. Er zijn altijd genoeg mensen aanwezig die adequaat kunnen omgaan met bedreigende situaties. Beide organisaties zijn van plan om hun personeel cursussen aan te bieden, zodat zij ook richtlijnen hebben om op terug te vallen.

Juliënne Beijer werkt als projectleider sociale veiligheid bij Sexmatters, een stichting die op evenementen aanwezig is met een 'social safety team'. Daarnaast geeft Sexmatters trainingen aan nachtclubpersoneel. 'De training Safer Clubbing bestaat ruim vijf jaar en is momenteel enorm in trek. Voorheen was het moeilijker om partijen geïnteresseerd te krijgen,' zegt Beijer. 'In het nachtlevens gelden minder strikte gedragscodes dan overdag. In een club is meer ruimte om te flirten dan op kantoor. Dat is enerzijds mooi en anderzijds ingewikkeld, omdat grenzen vervagen.'

Beijer legt uit dat (on)bewuste vooroordelen een belangrijk aspect in de training zijn: 'Discriminatie uit het dagelijks leven druppelt door naar het nachtlevens. Al denken veel clubgangers dat dat niet speelt. Het gevoel is vaak: 'Hier zijn we allemaal gelijk'. Maar dat je allemaal van house houdt, betekent nog niet dat vooroordelen verdwenen zijn. Iedereen wordt beïnvloed door beelden uit de media. Stereotypen kunnen ideeën over daders

en slachtoffers beïnvloeden.

'Er zijn gespreks- en de-escalatietechnieken die je kunt inzetten. Door consequent iemands gedrag te benoemen en te vragen hoe diegene de situatie ervaart, bijvoorbeeld. Formuleren als: 'Ik zie dat je veel hebt gedronken' of: 'Ik merk dat je schreeuwt' zijn in een omgeving met veel prikkels, zoals een nachtclub, het best. Daarnaast is ons advies: ga zo veel mogelijk het gesprek aan. En werk in duo's. Bezoekers kunnen dan kiezen bij wie ze zich het meest op hun gemak voelen om iets melden.'

Beijer legt uit dat je reacties niet altijd goed kunt inschatten. 'Een persoon die dagelijks met racisme wordt geconfronteerd kan sterker reageren op een onterechte melding dan iemand die die ervaring niet heeft. Hetzelfde geldt voor vrouwen die een melding doen: omdat zij vaker dan mannen met ongewenste aanrakingen te maken hebben, kan voor hen iets wat voor een ander onschuldig lijkt de druppel zijn. Als je niet zeker weet wie de waarheid spreekt, zul je een afweging moeten maken. Ik denk dat het het belangrijkste is om iemands veiligheid te garanderen, zelfs al betekent dat soms een onterechte maatregel tegen de andere partij.'

Hoewel Beijer de inzet voor een veiligere dansvloer toejuicht, kijkt ze kritisch naar het inzetten van personeel of vrijwilligers die (nog) niet over de juiste tools of kennis beschikken. 'Het is belangrijk om de mensen die dit werk doen netjes te betalen en waar mogelijk trainingen te laten volgen om dit werk goed te kunnen doen. Mocht er een ernstige vorm van grensoverschrijdend gedrag plaatsvinden en iemand van een awarenesssteam reageert daar verkeerd op, dan kan dit juist een heftiger trauma veroorzaken of ertoe leiden dat iemand een volgende keer angstiger is om iets te melden.'

Aan het eind van de avond spreekt Kate iemand aan die ongewenst aan een vrouw heeft gezeten. 'Ik weet dat je veel liefde te geven hebt, maar peil eerst even of mensen het wel fijn vinden.' De man in kwestie reageert welwillend; hij belooft het niet meer te doen.